

การขยายคำในคำกริยาประสมแบบกริยา-นาม

คำกริยาประสมแบบกริยา-นามถือเป็นคำแยกสมานประเภทหนึ่ง ดังนั้นเราจึงสามารถขยายคำโดยเติมหน่วยเสริมแทรกกลางคำได้ ในบทนี้จะวิเคราะห์วิธีการใช้คำกริยาประสมแบบกริยา-นามที่สามารถใช้แบบแยกคำหรือเขียนติดกันก็ได้ กรณีที่เขียนติดกัน คำกริยาประสมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะมีลักษณะการใช้ที่ไม่ซับซ้อน ยกเว้นคำบางประเภทที่มีปัญหาการวางตำแหน่งของเป้าหมายของกริยาที่เป็นชนิดเป้าหมายร่วม (參與對象 cānyú duìxiàng) เช่น 結婚 jiéhūn แต่งงาน 散伙 sànhuǒ (สถาบันหรือองค์กร) ยุบหรือเลิกล้ม เป็นต้น หรือการวางตำแหน่งของเป้าหมายของกริยาที่เป็นชนิดเป้าหมายโดยตรงของการกระทำ (實施對象 shíshī duìxiàng) ของกริยาบางประเภท เช่น 勞駕 láojià ขอโทษ, ขอรบกวน 生氣 shēngqì โกรธ เป็นต้น ส่วนกรณีที่เขียนแยกคำความสามารถในการขยายคำของคำกริยาประสมแต่ละคำจะไม่เท่ากัน กริยาประสมบางคำขยายคำได้ค่อนข้างจำกัด เช่น 變形 biànxíng เปลี่ยนรูป ซึ่งจะสามารถขยายคำได้ในรูป 變了形 biànxíng 變了形 biànxíng เปลี่ยนรูปแล้ว เพียงรูปเดียวเท่านั้น แต่คำกริยาประสมบางคำกลับมีรูปแบบการขยายคำมากมาย เช่น 吃虧 chīkuī เสียเปรียบ สามารถขยายคำเป็น 吃了虧 chīle kuī เสียเปรียบแล้ว 吃了大虧 chīle dàkuī เสียเปรียบอย่างมากแล้ว 吃過虧 chīguò kuī เคยเสียเปรียบ 吃過兩次虧 chīguò liǎngcì kuī เสียเปรียบสองครั้งแล้ว 吃甚麼虧 chī shěnmē kuī เสียเปรียบเรื่องอะไร 吃不了虧 chībùliǎo kuī ไม่ได้เสียเปรียบ เป็นต้น อนึ่ง จากข้อมูลเอกสารที่สามารถรวบรวมได้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้พบว่า ลักษณะการขยายคำสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ 1. การขยายคำของหน่วยกริยา 2. การขยายคำของหน่วยกรรม 3. การขยายคำเมื่อมีการสลัดโครงสร้าง 4. การขยายคำเมื่อเป็นรูปแบบของการตั้งคำถาม โดยจะกล่าวแยกเป็นประเด็นๆ ดังนี้

4.1 การขยายคำของหน่วยกริยา

หน่วยกริยาของคำกริยาประสมแบบกริยา-นามส่วนใหญ่สามารถขยายได้ โดยการเติมคำช่วยบอกกาล 著 zhe , 了 le , 過 guo ในขณะที่เดียวกันก็สามารถเติมหน่วยเสริมแทรกชนิดอื่น เช่น หน่วยขยายนาม (定語 dìngyǔ) และหน่วยเสริมกริยา (補語 bǔyǔ) ร่วมด้วยได้ แต่ในเบื้องต้นนี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะคำช่วยบอกกาล โดยคำช่วยบอกกาลจะมีเงื่อนไขบางประการที่ไม่เหมือนกัน จึงต้องแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ คำช่วยบอกกาล 著 zhe และคำช่วยบอกกาล 了 le , 過 guo

4.1.1 คำช่วยบอกกาล 著zhe

คำช่วยบอกกาล 著zhe จะแสดงถึงอากัปกิริยาที่กำลังดำเนินอยู่หรือเป็นการกระทำที่ต่อเนื่อง สามารถเรียนเป็นโครงสร้างแบบ กริยา + 著zhe + กรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) 樓下有一群大小子在高聲喧嘩地聊著天，一支接一地地抽煙，不停地傻笑。(王朔3)

Lóuxià yǒu yì qún dàxiǎozǐ zài gāoshēng xuānhuá de liáozhe tiān , yì zhī jiē yí dì de chōuyān , bùtíng de shǎxiào . (Wáng Shuò 3)

ชั้นล่างมีเจ้าเด็กน้อยวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งกำลังคุยเล่นกันเสียงดังเอะอะโวยวาย สูบบุหรี่กัน มวนต่อมวนพร้อมกันหัวเราะกันอยู่เรื่อย (หวางจู้ 3)

- (2) 我擔著心，一句一句地讀下去。(魯迅3)

Wǒ dānzhe xīn , yí jù yí jù de dúxiàqù . (Lǔ Xùn 3)

ฉันกำลังกังวล จึงค่อยๆ อ่านต่อไปทีละประโยค (หลู่ซุน 3)

- (3) 溫都太太逞著能說，然後輕輕把壺蓋拿下來：“喝！”。(老舍)

Wēn Dū Tàitai chěngzhe néng shuō , ránhòu qīngqīng bǎ húgài nǎxiáilái : " Hē! " (Lǎo Shě 5)

คุณนายเวินดูกำลังพูดโอ้อวดความสามารถ จากนั้นก็ค่อยๆ เปิดฝากาน้ำชาออก แล้วพูดว่า " ดื่มซะ " (เหลาเฉ่อ 5)

- (4) 我繞著道去找龍雲。(老舍6)

Wǒ ràozhe dào qù zhǎo Lóng Yún . (Lǎo Shě 6)

ฉันกำลังเดินอ้อมไปหา หลงยวิน (เหลาเฉ่อ 6)

จากประโยคตัวอย่าง จะเห็นว่า 聊著天liáozhe tiān กำลังคุยเล่น 擔著心dānzhe xīn กำลังเป็นห่วง 逞著能chěngzhe néng กำลังอวดความสามารถ 繞著道ràozhe dào กำลังเดินอ้อม ล้วนเป็นอากัปกิริยาที่นำคำช่วยบอกกาล zhe มาใช้สื่อความหมายว่า กำลังดำเนินอยู่หรือเป็นการกระทำที่ต่อเนื่อง¹

¹ คำกริยาประสมในกลุ่มนี้เมื่อเติมคำช่วยบอกกาล 著zhe แล้ว จะทำให้ไม่สามารถใช้เป็นภาคแสดงได้อย่างอิสระ กล่าวคือ ต้องใช้คู่กับคำกริยาอีกคำ ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงร่วมกัน โดยคำกริยาประสมที่มี 著zhe จะวางอยู่หน้าคำกริยาอีกคำหนึ่ง เช่น ประโยคที่ 3 และ 4 逞著能說chěngzhe néng shuō 繞著道找ràozhe dào zhǎo

นอกจากนี้คำช่วยบอกกาล 著 zhe ยังสามารถสื่อความขยายถึงสภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
 ในขณะหนึ่งและจะสิ้นสุดในครู่ต่อมา เช่น 掛著牌 guàzhe pái กำลังติดป้าย 簽著名 qiānzhe
 míng กำลังเซ็นชื่อ 標著價 biāozhe jià กำลังแสดงราคา 任著職 rènzhe zhí อยู่ระหว่าง
 ดำรงตำแหน่ง เป็นต้น

นอกจากคำกริยาประสมข้างต้นที่สามารถเติมหน่วยเสริมแทรกที่เป็นคำช่วยบอกกาล 著 zhe
 แล้ว ยังมีคำกริยาประสมคำอื่นๆ อีก เช่น

幫著忙	bāngzhe máng	กำลังช่วยเหลือ
握著手	wòzhe shǒu	กำลังจับมือ
打著盹	dǎzhe dǔn	กำลังงีบ

ในตอนต้นได้กล่าวไว้โดยรวมว่า คำกริยาประสมแบบกริยา-นามสามารถเติมหน่วยเสริม
 แทรกชนิดอื่น เช่น หน่วยขยายนาม (定語 dìngyǔ) และหน่วยเสริมกริยา (補語 bǔyǔ) ร่วมด้วยได้
 แต่เนื่องจาก หน่วยเสริมกริยาส่วนใหญ่มักเป็นหน่วยเสริมที่แสดงถึงผลลัพธ์ที่สิ้นสุดแล้ว ซึ่งหากเติม
 หน่วยเสริมกริยาลงไปหลังคำกริยา จะทำให้ความหมายของคำกริยานั้นขัดแย้งกัน ดังนั้น คำกริยา
 ประสมบางคำที่เติมหน่วยเสริมแทรก 著 zhe แล้วจึงสามารถที่จะเติมหน่วยเสริมแทรกที่เป็นหน่วย
 ขยายนามได้ แต่ไม่สามารถเติมหน่วยเสริมแทรกที่เป็นหน่วยเสริมกริยาได้ เช่น

名教授當然好，可是因為他的名望，學校沾著他的光，他並不
 倚仗學校裏地位。(俞平伯 1)

Míng Jiàoshòu dāngrán hǎo , kěshì yīnwèi tāde míngwàng , xuéxiào zhānzhe tāde
 guāng , tā bìng bù yǐzhàng xuéxiànlǐ dìwèi . (Yú Píngbó 1)

ศาสตราจารย์ที่มีชื่อเสียงนั้นดีแน่นอน แต่เนื่องจากความมีชื่อเสียงของเขา มหาวิทยาลัยจึง
 ได้อาศัยนามีของเขา แต่เขากลับไม่ต้องอาศัยสถานะของมหาวิทยาลัยเลย (หยิวี่มิงป๋อ 1)

4.1.2 คำช่วยบอกกาล 了 le / 過 guo

คำกริยาประสมแบบกริยา-นามที่สามารถแทรกคำช่วยบอกกาล 了 le กลางคำได้ โดยทั่วไป
 จะสามารถแทรกคำช่วยบอกกาล 過 guo ได้เช่นเดียวกัน เพื่อแสดงถึงอากัปกริยาที่เกิดขึ้นหรือผ่าน
 มาแล้ว สามารถเขียนเป็นโครงสร้างแบบ กริยา + 了 le / 過 guo + กรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) 你從來沒有那麼丟過臉。(王朔 5)

Nǐ cónglái méiyǒu nàme diūguo liǎn. (Wáng Shuò 5)

แต่ไหนแต่ไรมา เธอไม่เคยเสียหน้าขนาดนั้น (หวางจ้าว 5)

(2) 他為咱搭過橋嗎? (張煒)

Tā wèi zǎ dāguo qiáo ma? (Zhāng Wēi)

เขาเคยปูทางเพื่อพวกเราหรือ (จางเหว่ย)

(3) 盧小波失策之處在於他竟然頂了嘴. (方方 1)

Lú Xiǎobō shīcè zhī chù zài yú tā jìngrán dǐngle zuǐ. (Fāng Fāng 1)

สิ่งที่หลู่เสี่ยวโบว์ดำเนินการพลาดอยู่ที่เขาได้ตอปากตอคำกลับไปโดยไม่ทันคิด

(ฟางฟาง 1)

(4) 留了學也可以解脫這種自卑心理，并非為高深學問. (錢鍾書 1)

Líule xué yě kěyǐ jiětuō zhè zhǒng zìbēi xīnlǐ , bìng fēi wèi gāoshēn xuéwèn.

(Qián Zhōngshū 1)

การได้ไปศึกษาต่อต่างประเทศก็สามารถจัดความรู้สึกต่ำต้อยใจเช่นนี้ได้ แต่ไม่ใช่เพื่อ

วิชาการที่ลึกซึ้งอะไรหรอก (เจียนจงซู 1)

หากนำคำกริยาประสมที่แทรกคำช่วยบอกกาล 了 le / 過 guo มาเปรียบเทียบกับโครงสร้างในข้อ 4.1.1 (กริยา + 著 zhe + กรรม) จะเห็นว่าคำกริยาประสมเมื่อแทรกคำช่วยบอกกาล 了 le / 過 guo แล้วยังสามารถเติมหน่วยเสริมกริยา (補語 bǔyǔ) และหน่วยขยายนาม (定語 dìngyǔ) ได้อีก ซึ่งแตกต่างจากคำกริยาประสมที่แทรกคำช่วยบอกกาล 著 zhe ที่ได้กล่าวไว้ตอนต้น ลักษณะการเติมหน่วยเสริมกริยาและหน่วยขยายนามสามารถจำแนกได้ดังนี้

4.1.2.1 คำช่วยบอกกาล 了 le + หน่วยเสริมกริยาพยางค์เดียว

หน่วยเสริมกริยาพยางค์เดียวที่นำมาแทรกนั้นส่วนใหญ่มักจะเป็นหน่วยเสริมกริยาบอกผล (結果補語 jiéguǒ bǔyǔ) บอกระดับ (程度補語 chéngdù bǔyǔ) บอกความเป็นไปได้ (可能補語 kěnéng bǔyǔ) หรือทิศทาง (趨向補語 qūxiàng bǔyǔ) ดังนั้น หน่วยเสริมกริยาจึงต้องวางไว้หลังคำกริยาและต้องอยู่หน้าคำช่วยบอกกาล 了 le เท่านั้น โดยสามารถเขียนเป็นโครงสร้างแบบ กริยา + หน่วยเสริมกริยา(หนึ่งพยางค์) + 了 le + กรรม ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(1) 您廢寢忘食，日理萬機，戎馬倥傯，馬不停蹄，使盡了力，操碎了心，為中國人民的解放事業貢獻了畢生的精力。

(王朔 6)

Nín fèiqǐn wàngshí , rì lǐ wànjī , róngmǎ kǒngzǎng . mǎ bùtíng tí , shǐjìn

le ì , cāosùile xīn , wèi Zhōngguó rénmin de jiěfàng shìyè gòngxiàn le
bìshēng de jīnglì . (Wáng Shuò 6)

ที่ทำงานมุทำงานจนลืมนกินลืมนอน คิดวางแผน ออกบอยอย่างรีบร้อน มีทำไม่เคย
พัก ทุ่มเทกำลังกายจนหมดสิ้น ทุ่มเทใจจนหมดสิ้น ก็เพื่ออุทิศกายใจทั้งชีวิตให้
กับการปลดแอกชนชาติจีน (หวางจ้าว 6)

- (2) 等到金枝化好了妝, 出來把大立迎進去, 離開演只剩十分
鐘了。 (陳建功; 趙大年)

Dèngdào Jīnzhī huàhǎole zhuāng , chūlái bǎ Dàlì yíng jìnqù , líkāi
yǎn zhǐ shèng shí fēnzhōng le. (Chén Jiàngōng ; Zhào Dànián)

รอจนจินจิวแต่งตัวเสร็จเรียบร้อย จึงออกมารับด้าลี่เข้าไป เหลือเวลาก่อน
แสดงเพียง 10 นาที (เจิ่นเจียนกง ; จ้าวต้าเหนียน)

- (3) 眾人面前他丟盡了臉, 像小狗一樣嗚咽著求饒。 (廉聲)

Zòngrén miànqián tā diūjìnle liǎn , xiàng xiǎo gǒu yíyàng wūyè zhe
qiúrác. (Lián Shēng)

เขาปล่อยไ้ต่อหน้าสาธารณชนจนไม่รู้จักเอาหน้าไปไว้ที่ไหน เหมือนสุนัข
ตัวน้อยๆ ที่ร้องขอความเมตตา (เหลียนเซิง)

- (4) 祁老人與天佑太太又受上了罪。 (老舍 1)

Qí lǎorén yǔ Tiānyòu Tàitai yòu shòushàngle zuì. (Lǎo Shě 1)

ผู้เผ่าจี้กับคุณนายเทียนโยวก็ได้รับความลำบากอีก (เหลาเซ่อ 1)

ประโยคที่ 1 และ 2 จะเห็นว่า 操碎了心 cāosùile xīn ทุ่มเทใจจนหมดสิ้น 化好了妝
huàhǎole zhuāng แต่งตัวเสร็จ มีหน่วยเสริมกริยาบอกผล เช่น 碎 suì แดก กับ 好 hǎo เสร็จ
แทรกอยู่กลางคำ ส่วนประโยคที่ 3 丟盡了臉 diūjìnle liǎn เสียหน้าอย่างมาก มีหน่วยเสริมกริยา
บอกระดับ 盡 jìn หมดสิ้น แทรกอยู่ และในประโยคที่ 4 受上了罪 shòushàngle zuì ได้รับความ
ลำบาก มีหน่วยเสริมกริยาบอกทิศทาง 上 shàng ได้รับ, ได้ทำ(กริยานั้นๆ) แทรกอยู่

นอกจากคำกริยาประสมข้างต้น ยังมีคำกริยาประสมอื่นๆ ที่สามารถเติมหน่วยเสริมกริยา
พยางค์เดียวได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยเสริมกริยาบอกทิศทาง เช่น

安下了心	ānxiàle xīn	ทำใจให้สงบลงแล้ว
拔出了絲	báchūle sī	ปั่นด้ายเป็นเส้น ดึงน้ำตาลเป็นเส้น
插進了班	chājìnle bān	เข้าเรียนระหว่างกลางเทอม

耍起了賴

shuǎqǐle lài

เล่นลูกไม้อย่างหน้าด้านๆ

4.1.2.2 คำช่วยบอกกาล 了 le / 過 guo + หน่วยเสริมกริยาสองพยางค์

หน่วยเสริมกริยาสองพยางค์ที่นำมาแทรกนั้นส่วนใหญ่มักจะเป็นหน่วยเสริมกริยาแสดงจำนวน (數量補語 shùliáng bǔyǔ) ดังนั้น หน่วยเสริมกริยาจึงต้องวางไว้หลังคำช่วยบอกกาล 了 le / 過 guo โดยสามารถเขียนเป็นโครงสร้างแบบ กริยา + 了 le / 過 guo + หน่วยเสริมกริยาสองพยางค์ + กรรม ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

(1) 中國已經革了三次命, 朝代也換了幾個了。(胡適)

Zhōngguó yǐjīng gē le sān cì de mìng, chāodài yě huàn le jǐ gè le.

(Hú Shì)

ประเทศจีนปฏิวัติมาแล้ว 3 ครั้ง ราชวงศ์ก็เปลี่ยนมาแล้วหลายราชวงศ์ (หูชื่อ)

(2) 高大頭在旁插了一句嘴, 說: "別撕"。(汪曾祺 1)

Gāo Dàtóu zài páng chā le yí jù zuǐ, shuō: "Bié shī" . (Wāng Céngqí 1)

เกาต้าเถวที่อยู่ข้างๆ พุดสอดขึ้นมาประโยคหนึ่งว่า "อย่าฉีก" (วางเจิงฉี 1)

(3) 吳雙喝了一聲采, 擊案叫道: "好!"。(池莉)

Wúshuāng hē le yì shēng cǎi, jī'ān jiào dào: "Hǎo!" (Chí Lì)

หวูชวางร้องไห้อะหนึ่งครั้ง แล้วตบโต๊ะร้องว่า "ดี" (ฉีลี้)

(4) ...只沾了半面光。(俞平伯 2)

...zhi zhanle ban mian guang. (Yú Píngbó 2)

...ก็ได้ฟังชื่อเสียงเพียงครั้งเดียวเท่านั้น (หยูผิงป๋อ 2)

นอกจากนี้ยังมีคำกริยาประสมอื่นๆ ที่สามารถเติมหน่วยเสริมกริยาสองพยางค์ได้ เช่น

拌了/過一回嘴

bàn le/guo yì huí zuǐ

เคยทะเลาะวิวาทครั้งหนึ่ง

吃了/過一次虧

chī le/guo yí cì kuī

เคยเสียเปรียบครั้งหนึ่ง

出了/過一趟門

chū le/guo yí tàng mén

เคยจากบ้านเกิดครั้งหนึ่ง

生了/過一場病

shēng le/guo yì chǎng bìng

เคยป่วยครั้งหนึ่ง

立了/過一次功

lì le/guo yí cì gōng

เคยสร้างความดีความชอบ
ครั้งหนึ่ง

4.1.2.3 คำช่วยบอกกาล 了 le + หน่วยขยายนาม (1) + หน่วยขยายนาม (2)

คำกริยาประสมแบบกริยา-นามเมื่อเติมหน่วยเสริมกริยาบอกผล ระดับ ความเป็นไปได้หรือทิศทางหลังคำกริยา ตามด้วยคำช่วยบอกกาล 了 le เพื่อบอกสถานะของเหตุการณ์แล้ว ยังสามารถแทรกหน่วยขยายนามหน้ากรรมได้ โดยสามารถเขียนเป็นโครงสร้างแบบ กริยา + หน่วยเสริมกริยา + 了 le + หน่วยขยายนาม (1) + หน่วยขยายนาม (2) + กรรม ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

- (1) 但是日本當年對中國，對朝鮮，對整個亞洲，犯下了嚴重的侵略罪惡。(梁曉聲 1)

Dànshì Riběn dāngnián duì Zhōngguó , duì Cháoxiǎn , duì zhěng gè Yà Zhōu , fànxiàle yánzhòng de qīnlüè zuì'è. (Liáng Xiǎoshēng 1)
แต่ในปีนั้นญี่ปุ่นได้กระทำผิดอย่างรุนแรงด้วยการรุกรานจีน เกาหลี และประเทศในทวีปเอเชีย (เหลียงเสี่ยวเจิง 1)

- (2) 他毫不猶豫地簽上了自己的名字。(蔣子龍)

Tā háo bù yōuyù de qiānshàngle zìjǐ de míngzì. (Jiàng Zǐlóng)
เขาไม่ลังเลที่จะเซ็นชื่อของตน (เจียงจื่อหลง)

- (3) 總算受完了洋罪。(張承志)

Zǒng suàn shòuwánle yáng zuì. (Zhāng Chéngzhì)
ในที่สุดก็สิ้นสุดการต้องรับกรรมจากฝรั่ง (จางเจิงจื่อ)

ในประโยคที่ 1 จะเห็นว่าภายในคำกริยาประสม 犯罪 fànzuì ผ่าฝืนกฎหมาย มีหน่วยต่างๆ คือ หน่วยเสริมกริยา 下 xià ตามด้วยคำช่วยบอกกาล 了 le หน่วยขยายนาม(1) คือ嚴重 yánzhòng รุนแรง และหน่วยขยายนาม (2) คือ 侵略 qīnlüè รุกราน แทรกอยู่กลางคำ ในประโยคที่ 2 จะเห็นว่าภายในคำกริยาประสม 簽名 qiānmíng เซ็นชื่อ มีหน่วยต่างๆ คือ หน่วยเสริมกริยา 上 shàng ตามด้วยคำช่วยบอกกาล 了 le และหน่วยขยายนาม (1) คือ 自己的 zìjǐ de ของตนเอง แทรกอยู่กลางคำ และในประโยคที่ 3 จะเห็นว่าภายในคำกริยาประสม 受罪 shòuzuì ได้รับความทรมาน มีหน่วยต่างๆ คือ หน่วยเสริมกริยา 完 wán ตามด้วยคำช่วยบอกกาล 了 le และหน่วยขยายนาม(1) คือ 洋 yáng แบบใหม่ แทรกอยู่กลางคำ การที่ในประโยคที่ 2 และ 3 ไม่มีหน่วยขยายนาม(2)แทรกอยู่ นั้น เนื่องจากเป็นส่วนที่สามารถละได้

4.1.3 หน่วยเสริมกริยา 上shàng , 下xià , 起qǐ...來lái

คำกริยาประสมแบบกริยา-นามที่แยกตามานได้สามารถแทรกหน่วยเสริมกริยาได้โดยตรง (โดยไม่ต้องมีคำช่วยบอกกาล) ซึ่งหน่วยเสริมกริยาเหล่านี้ ได้แก่ 上shàng 下xià 起qǐ...來lái โดยสามารถเขียนเป็นโครงสร้างได้ คือ กริยา + หน่วยเสริมกริยา + กรรม ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

- (1) 在接受任務的時候，我已經發下誓：“至死不下戰場！”。(老舍 7)

Zài jiēshòu rènwù de shíhòu, wǒ yǐjīng fāxià shì :“Zhìsǐ bú xià zhànchǎng!”

(Lǎo Shě 7)

ตอนที่รับมอบหมายหน้าที่ ฉันได้สาบานไว้แล้วว่า “ถึงตายก็ไม่ลงสนามรบ “

(เหล่าเจ้อ 7)

- (2) 嘴里使上劲，浑身全使上劲，乐队的鼓響起来，喇叭響起来，像一阵暴雨似的。(老舍 8)

Zuǐlǐ shǐshàng jìn , hūnshēn quán shǐshàng jìn , yuèduì de gǔ xiǎngqǐlái , lǎbā xiǎng qǐlái , xiàng yí zhèn bàoyǔ sìde! " (Lǎo Shě 8)

ใช้กำลังทั้งหมดที่มีอยู่ในปากและในตัว แล้วกลองและแตรของวงดนตรีก็ประโคมเพลงขึ้นมา รวากับฝนที่เทกระหน่ำลงมาปานฟ้ารัว (เหล่าเจ้อ 8)

- (3) 三姐便立刻鬼哭狼嚎地顺势往地上一滚，撒起泼来：“杀人啦！”。

(劉心武 2)

Sān Jiě biàn lìkè guǐkū lángáo de shùnshì wǎng dìshàng yí gǔn , sā qǐ pō lái : “ Shā rén la ” (Liú Xīnwǔ 2)

ทันใดนั้นที่สาวคนที่ตามก็กลิ้งไปบนพื้นพร้อมร้องด้วยเสียงที่น่าสะพรึงกลัว และทำท่าทางดุเดือดตะโกนว่า “ จะมีการฆ่ากันแล้ว “ (หลิวซินหวู่ 2)

หน่วยเสริมกริยาที่นิยมใช้และมีความถี่ในการใช้มากที่สุด คือ คำว่า 上shàng ดังนั้นจะเห็นคำกริยาประสมแบบกริยา-นามจำนวนมากมีหน่วยเสริมกริยา 上shàng แทรกอยู่ เช่น

編上號	biānshàng hào	เรียงลำดับเลขที่ไว้แล้ว
吹上牛	chuīshàng niú	คุยโวโอ้อวดไว้แล้ว
幫上忙	bāngshàng máng	ช่วยเหลือ (ธุระ) แล้ว
享上福	xiǎngshàng fú	ได้เสพสุขแล้ว
封上火	fēngshàng huǒ	ก่อบไฟแล้ว
施上肥	shīshàng féi	ใส่ปุ๋ยแล้ว

插上嘴 chāshàng zuǐ พุดทะเลกลางปล้องไปแล้ว
 沾上邊 zhānshàng biān โกล่เป่าหมายเข้าไปแล้ว

นอกจากนี้หน่วยเสริมกริยาดังกล่าวยังสามารถมีรูปปฏิเสธได้ ดังนี้

(1) 某領導人見到他就疑慮,怕他吃不起苦,怕他辦事不穩。

(陸文夫)

Mǒu língdǎorén jiàndào tā jiù yíyù, pà tā chībùqǐ kǔ, pà tā bànshì bù wěn.

(Lù Wénfū)

ผู้นำคนหนึ่งได้พบเขาก็รู้สึกไม่แน่ใจ กลัวเขาทนลำบากไม่ไหวและกลัวเขาขาดความ
 สุขุมในการทำงาน (ลูเหวินฟู)

(2) 有時他工作太忙,實在抽不出空來,也不忘請鄧穎超同志或
 秘書代勞問候話務員。(作家文摘)

Yǒushí tā gōngzuò tài máng , shízài chōubùchū kòng lái , yě bú wàng qǐng

Dèng Yǐngchāo tóngzhì huò mìshū dàiláo wèn hòu huàwùyuán.

(Zuòjiā Wénzhāi)

บางครั้งงานเขาล้นมือเหลือเกิน เจียดเวลาไปทำอย่างอื่นไม่ได้เลยจริงๆ แต่ก็ไม่มีที่
 จะฝากเตียงหยิ่งเฉาหรือเลขาฯ ให้ช่วยไต่ถามทุกข์สุขของพนักงานรับโทรศัพท์
 (รวมงานเขียนของนักประพันธ์)

(3) 我對於黃豆,黑豆,實在一無所知,插不上嘴。(汪曾祺 2)

Wǒ duìyú huángdòu , hēidòu , shízài yī wú suǒ zhī , chābùshàng zuǐ. (Wáng

Céngqí 2)

ฉันไม่รู้เรื่องเกี่ยวกับถั่วเหลือง ถั่วดำจริงๆ จึงไม่สามารถพูดอะไรได้ (วางเจิงฉี 2)

4.2 การขยายคำของหน่วยกรรม

การขยายคำของหน่วยกรรมนั้น โดยทั่วไปหน่วยเสริมแทรกที่เติมส่วนใหญ่จะเป็นหน่วย
 ขยายนามและสามารถวางได้เพียงตำแหน่งเดียว คือ อยู่ติดกับกรรมโดยวางไว้หน้ากรรม หน่วยขยาย
 นามที่เป็นหน่วยเสริมแทรกมีด้วยกันหลายประเภท เช่น คำบอกจำนวน (數量詞 shùliàngcí) คำ
 สรรพนาม (代詞 dàicí) คำคุณศัพท์ (形容詞 xíngróngcí) และบางครั้งอาจเป็นวลีแบบส่วน
 ขยาย-ส่วนหลัก (偏正詞組 piānzhèng cízǔ) โดยสามารถเขียนเป็นโครงสร้างรวมแบบ กริยา +
 หน่วยขยายนาม + กรรม ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

- (1) 又有一種風聲——“有個湖南女子流落在東京，真是丟中國的丑！” (白薇)

Yòu yǒu yì zhǒng fēngshēng——“yǒu gè Hú'nán nǚzǐ liúluò zài Dōngjīng ,
zhēn shì diū Zhōngguó de chǒu!” (Bái Wēi)

มีข่าวลืออีกเรื่องหนึ่ง——มีหญิงสาวจากมณฑลหูหนานระเห่ร่อนมาอยู่ที่โตเกียว
ช่างเป็นเรื่องเสียหน้าของประเทศจีนจริงๆ (ไปเว่ย)

- (2) 我不配，我不要，我也不要沾孝女的光。 (魯迅 4)

Wǒ bú pèi , wǒ bú yào , wǒ yě bú yào zhān xiàonǚ de guāng. (Lǚ Xùn 4)

ฉันไม่คู่ควร ฉันไม่ต้องการ และฉันก็ไม่อยากจะอาศัยบารมีของลูกสาวที่กตัญญูอีก
(หลู่ซุน 4)

- (3) 當年的規矩，凡是起解或出紅差，必在五更之前。 (鄧友梅)

Dāngnián de guījù , fánshì qǐjiě huò chū hóngchāi , bì zài wǔ gēng zhīqián.

(Dèng Yǒuméi)

ตามประเพณีในสมัยนั้น โดยทั่วไปการควบคุมตัวนักโทษ (ไปยังสถานที่หนึ่ง) หรือการ
ออกไปปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานมงคลต้องทำก่อนยามห้า (เต็งโหย่วเหมย)

- (4) 好漢不吃眼前虧。

Hǎohàn bù chī yǎnqián kuī .

ชายชาตรีจะไม่ยอมเสียเปรียบต่อหน้าต่อตา

- (5) “革命也好吧，”阿Q想，“革這伙媽媽的命，太可惡！” (魯迅 5)

“Gémìng yě hǎo bā , ” A kiū xiǎng , “gé zhè huǒ māmā de mìng , tài kěwù ! ”

(Lǚ Xùn 5)

“ปฏิวัติก็ดี” อาคิวคิด “ปฏิวัติเอาชีวิตแม่ของพวกนี้แหละ ทุเรศจริงๆ” (หลู่ซุน 5)

ตามลักษณะไวยากรณ์ของภาษาจีนกลาง คำที่นำมาใช้ในการขยายคำของหน่วยกรรม
เรียกว่า หน่วยขยายนาม ซึ่งโดยทั่วไปได้แก่ คำบอกจำนวนและลักษณนาม คำสรรพนามและคำ
คุณศัพท์ แต่เนื่องจากการใช้คำบอกจำนวนและลักษณนาม และคำสรรพนามมีลักษณะเด่นที่น่าสน
ใจ จึงขอสถาปัตยกรรมเพียงสองประเภทนี้ ดังนี้

4.2.1 คำบอกจำนวนและลักษณนาม

หน่วยเสริมแทรกที่เป็นคำบอกจำนวนและลักษณนามสามารถเขียนเป็นโครงสร้างแบบ
กริยา + จำนวน + ลักษณนาม + กรรม โดยคำบอกจำนวนและลักษณนามเหล่านี้เป็นการกล่าวถึง
แท้ (實指 shízhǐ) คือ มีความหมายหรือแสดงถึงสิ่งที่มีอยู่จริง ตัวอย่างเช่น

- (1) 連上學的小孩們也想逃半天學，去見識見識。(老舍9)

Lián shàngxué de xiǎoháimen yě xiǎng táo bàn tiān xué , qù jiànshì jiànshì .

(Lǎo Shě 9)

แม้แต่เด็กที่เรียนอยู่ก็คิดจะหนีเรียนสักครึ่งวัน เพื่อเปิดหูเปิดตาหาประสบการณ์

(เหล่าเชอ 9)

- (2) 我就造一片謠言，說甚麼表嫂被鬼迷住了，我去給趕鬼。

(老舍10)

Wǒ jiù zào yí piàn yáoyán , shuō shěnme biāosǎo bèi guǐ mízhùle , wǒ qù gěi gǎn guǐ. (Lǎo Shě 10)

ฉันก็เลยสร้างข่าวลือขึ้นมาเรื่องหนึ่งว่า พี่สะใภ้ไปหลงผีเข้าแล้ว ฉันเลยจะไปปราบผี

(เหล่าเชอ 10)

- (3) 我去團里看了她一次，她跟我小小地訴了一下苦。(王朔7)

Wǒ qù tuánlǐ kàn le tā yí cì , tā gēn wǒ xiǎoxiǎo de sùle yí xià kǔ . (Wáng Shuò 7)

ฉันไปเยี่ยมหล่อนที่คณะครั้งหนึ่ง หล่อนระบายความทุกข์เพียงเล็กน้อยให้ฉันฟังอยู่พักหนึ่ง (หวางจิว 7)

- (4) 我在街上逛了半天——看到那個“淑女”，又上去和她聒噪了

半天，沒容她插一句話。(王朔3)

Wǒ zài jiēshàng guàng le bàn tiān——kàndào nà gè “shūnǚ” , yòu shàngqù

hé tā guōzào le bàn tiān , méi róng tā chā yí jù huà. (Wáng Shuò 3)

ฉันเดินเที่ยวได้ครึ่งวัน——ก็เจอหญิงผู้ดีคนนั้น จึงเข้าไปส่งเสียงเอะอะโววายกับ

เธออยู่พักใหญ่ ไม่ยอมให้เธอได้พูดแทรกขึ้นมาสักคำ (หวางจิว 3)

คำกริยาประสมประเภทนี้สามารถละคำบอกจำนวน ให้เหลือเพียงคำลักษณนามตัวเดียวที่แทรกอยู่กลางคำกริยาประสมนั้น คำลักษณนามเหล่านี้ได้แก่ คำว่า個gè 點diǎn 下xià 把bǎ เป็นต้น โดยคำลักษณนาม 個gè จะมีความถี่ในการใช้มากที่สุด ซึ่งโดยทั่วไปโครงสร้างประโยคเหล่านี้จะไม่เน้นความหมายในการแสดงปริมาณหรือจำนวน เน้นแต่เพียงการสื่อความที่ง่ายและกระชับเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

- (1) 祥子還照常拉車，並不因為謠言而偷點懶。(老舍9)

Xiángzǐ hái zhàocháng lāchē , bìng bù yīnwèi yáoyán ěr tōu diǎn lǎn.

(Lǎo Shě 9)

เสียงจื๋อยังคงลากรถเหมือนเดิม ไม่คิดขี้เกียจเพราะข่าวลือที่เกิดขึ้น (เหล่าเชอ 9)

- (2) 老朱，你站在那裡不要動，拍張照，叫插翅難飛。(陸文夫)

Lǎo Zhū , nǐ zhàn zài nàlǐ bú yào dòng , pāi zhāng zhào , jiào chā chì nán fēi.

(Lù Wénfū)

หล่าจู่ เธอยืนอยู่ตรงนั้นอย่าขยับ ถ่ายรูปสักใบ ถึงจะติดปีกบินก็หนีไปไม่รอด

(ลู่เหวินฟู)

- (3) 您天天跑九城，連您班里的事都不大知道了，我使點壞，您准垮台！。(老舍 8)

Nín tiāntiān pǎo Jiǔchéng , lián nín bānlǐ de shì dōu bú dà zhī dào le , wǒ shǐ

diǎn huài , nín zhǔn kuā tái. (Lǎo Shě 8)

คุณไปจิวเจิงทุกวัน แม้แต่เรื่องในที่ทำงานคุณก็ไม่รู้ ฉันจะเล่นงานคุณสักหน่อย คุณ

เสร็จแน่ๆ เลย (เหลาเช่อ 8)

- (4) 我極誠摯地看著楊重，我們就是起道哄。(王朔 2)

Wǒ jí chéngzhì de kàn zhe Yáng Chóng , wǒmen jiù shì qǐ dào hōng.

(Wáng Shuò 2)

ฉันเฝ้ามองของหยางจงด้วยความนับถืออย่างยิ่ง พวกเราก็เลยลงเสียงร้องเชียร์กันขึ้นมา

(หวางจิว 2)

4.2.2 คำสรรพนาม

หน่วยชยานามที่เป็นหน่วยเสริมแทรกอีกประเภทหนึ่ง คือ คำสรรพนาม คำสรรพนามที่สามารถแทรกเป็นปัจจัยกลางคำของคำกริยาประสมชนิดนี้ คือ คำบุรุษสรรพนาม (人稱代詞 rénchēng dàicí) และคำสรรพนามแสดงคำถาม (疑問代詞 yíwèn dàicí) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) 星子當時就駁勇志說：你是奉他的命來撮合我們的吧。(方方 2)

Xīngzǐ dāngshí jiù pò Yǒngzhì shuō : Nǐ shì fèng tāde mìng lái cuòhé wǒmen de ba. (Fāng Fāng 2)

ในขณะนั้นชิงจื่อก็ได้กับหยงจื่อว่า เธอได้รับการไหว้วานจากเขาให้มาเป็นคนจับคู่ให้พวกเราละสิ (ฟางฟาง 2)

- (2) 門外那些人也并非來算銀錢的帳，他們向我告你的狀。

(錢鍾書 2)

Ménwài nàxiē rén yě bìng fēi lái suàn yínqián de zhàng , tāmen xiàng wǒ gào nǐde zhuàng. (Qián Zhōngshū 2)

กลุ่มคนที่อยู่ข้างนอกพวกนั้นไม่ได้มาเพื่อคิดบัญชีเงินทองหรอก พวกเขาจะมาร้อง

เขียนฉันเรื่องของเธอ (เจียนจิงซู 2)

- (3) 文化大革命時有個‘風慶輪事件’，我跟‘四人幫’吵過架，才一萬噸的船，吹甚麼牛！ (鄧小平)

Wénhuà dà gé mìng shí yǒu gè Fēng Qìng Lún shì jiàn , wǒ gēn sì rén bāng " chǎo guo jià , cái yí wàn dùn de chuán , chuī shēnme niú! (Dèng Xiǎopíng)

ในการปฏิวัติวัฒนธรรมครั้งนั้น มีเหตุการณ์เฟิงจิ้งหลุนเกิดขึ้น ฉันเคยวิวาทกับ "แก๊งสี่คน" เป็นเรือขนาดแค่นึงหมื่นตันเท่านั้น จะต้องคุยโวอะไรกัน (เต็งเสี่ยวผิง)

- (4) 韓德寶曾向石根先生訴過苦，石根先生沒明確表甚麼態。

(梁曉聲 2)

Hán Débǎo céng xiàng Shí gēn Xiānshēng sù guò kǔ , Shí gēn Xiānshēng méi míng què biǎo shēnme tài. (Liáng Xiǎoshēng 2)

หานเต๋อเป่าเคยระบายทุกข์กับคุณจื่อเก็น แต่คุณจื่อเก็นไม่ได้แสดงท่าทางอะไรออกมาอย่างชัดเจน (เหลียงเสี่ยวเซิง 2)

- (5) 他沒撒誰的職。 (老舍 2)

Tā méi chā shéi de zhí. (Lǎo Shě 2)

เขาไม่เคยให้ใครออกจากตำแหน่ง (เหลาเซ่อ 2)

หน่วยชยายนามที่เป็นหน่วยเสริมแทรกในประโยคที่ 1 และ 2 เป็นคำบุรุษสรรพนาม ประโยคที่ 3 และ 4 เป็นคำสรรพนามแสดงคำถาม และประโยคที่ 5 เป็นคำสรรพนามอีกประเภทหนึ่งที่เป็นคำบุรุษสรรพนามแสดงคำถาม ซึ่งในที่นี้ใช้เป็นรูปคำสรรพนามไม่ใช่เฉพาะ

4.3 การชยายคำเมื่อมีการสลับโครงสร้าง

นอกจากรูปแบบของการแทรกหน่วยเสริมแทรกแล้ว คำกริยาประสมแบบกริยา-นามยังสามารถชยายคำโดยการสลับโครงสร้างภายในระหว่างหน่วยกริยาและหน่วยกรรม ซึ่งถือเป็นรูปแบบการชยายคำที่ยากขึ้น เนื่องจากคำกริยาประสมพวกนี้ต้องทำการชยายคำก่อนจึงจะสามารถนำหน่วยกรรมที่เป็นคำนามมาเขียนหรือกล่าวอ้างก่อน แล้วจึงตามด้วยหน่วยกริยา เกิดเป็นโครงสร้างแบบ นาม + กริยา เช่น

- (1) 鄭副廠長沉重地一屁股坐在靠牆的沙發上，一言不發。

(張賢亮)

Zhèng fùchángzhǎng chénzhòng de yī pì gǔ zuò zài kàoqiáng de shāfāshàng.

yī yán bù fā. (Zhāng Xiánliàng)

คุณเจิ้ง รองผู้อำนวยการของโรงงานนั่งกระแทกกันลงบนโซฟาข้างกำแพงอย่างแรง คำเดียวก็ไม่พูด (จางเสียนเสียง)

(2) 可是風里雨里他得去巡街下夜，一點懶不敢偷。 (老舍 11)

Kěshì fēnglǐ yǔlǐ ta děi qù xúnjiē xiàyè , yīdiǎn lǎn bù gǎntōu. (Lǎo Shě 11)

ถึงจะเป็นยามมีพายุฝน เขาก็ต้องออกตรวจเวรตอนกลางคืน จะเกียจคร้านสักนิดก็ไม่กล้า (เหลาเอ๋อ 11)

(3) 我又沒有老命來跟你拚：“好容易今天碰到你，我先向你要了命，然後跟你拚——”。 (錢鍾書 2)

Wǒ yòu méiyǒu lǎomìng lái gēn nǐ pīn : “hǎo róngyì jīntiān pèngdào nǐ , wǒ xiān xiàng nǐ yào le mìng , ránhòu gēn nǐ pīn——”。 (Qián Zhōngshū 2)

ฉันไม่ได้มีชีวิตที่จะมาสู้กับเธอ ดีแล้วที่วันนี้ได้เจอเธอ ฉันขอเอาชีวิตเธอก่อน จากนั้นค่อยมาสู้กับเธอต่อไป (เจียนจงซู 2)

(4) “那麼你們的‘威’將怎麼的‘示’法？” (楊沫)

Nàme nǐmen de ‘wēi’ jiāng zhěnmē de ‘shì’ fǎ? (Yáng Mò)

ถ้าเช่นนั้นพลังอำนาจที่พวกเธอมีจะแสดงออกอย่างไร (หยางมั่ว)

4.4 การขยายคำเมื่อเป็นรูปแบบของการตั้งคำถาม

การขยายคำกริยาประสมแบบกริยา-นามเมื่อเป็นรูปแบบของการตั้งคำถาม โดยทั่วไปจะมีรูปแบบคล้ายกับการตั้งคำถามของคำกริยาทั่วไป กล่าวคือ จะซ้ำคำที่หน่วยกริยาและแทรกคำ 不 bù หรือ 沒 méi ไว้ระหว่างหน่วยกริยาที่ซ้ำนั้น จากนั้นจึงตามด้วยหน่วยกรรม สามารถเขียนเป็นโครงสร้างแบบ กริยา + 不 bù / 沒 méi + กริยา + กรรม แต่ประโยคตัวอย่างของคำกริยาประสมแบบ กริยา-นามที่มีรูปแบบของการตั้งคำถามซึ่งหามาได้นั้น มีจำนวนค่อนข้างจำกัด จึงขอยกตัวอย่างแต่พอสังเขป ดังนี้

這樣長法運行呀，還結不結果呀？ (汪曾祺 3)

Zhè yàng zhǎngfǎ hái xíng ya , hái jié bù jiéguǒ ya ? (Wāng Céngqí 3)

วิธีการปลูกเช่นนี้น่าจะใช้ได้ แต่จะออกผลหรือไม่ล่ะ (วางเจิงฉี 3)

他犯不犯法？

Tā fàn bù fàn fǎ ?

เขาทำผิดหรือไม่

เนื่องจากคำกริยาประสมแบบกริยา-นามสามารถแยกสमानได้ รูปแบบการตั้งคำถามของ คำกริยาเหล่านี้จึงค่อนข้างยืดหยุ่นไม่แน่นอนตายตัว ดังนั้นนอกจากจะสามารถนำเฉพาะหน่วย กริยาของคำกริยาที่มีรูปแบบ บอกเล่า-ปฏิเสธ มาใช้ในการตั้งคำถามแล้ว ยังสามารถใช้คำกริยา ประสมที่มีรูปแบบ บอกเล่า-ปฏิเสธ ทั้งคำได้ เช่น

你幫不幫忙？ → 你幫忙不幫忙？ เธอจะช่วยหรือไม่ช่วย
 Nǐ bāng bú bāngmáng ? Nǐ bāngmáng bù bāngmáng ?
 你幫沒幫忙？ → 你幫忙沒幫忙？ เธอจะช่วยหรือไม่ช่วย
 Nǐ bāng méi bāngmáng ? Nǐ bāngmáng méi bāngmáng ?

นอกจากรูปแบบการตั้งคำถามข้างต้น คำกริยาประสมเหล่านี้ยังสามารถใช้รูปแบบอื่นใน การตั้งคำถามได้ เช่น 你幫了忙沒有 nǐ bāngle máng méiyǒu เธอได้ช่วยไหม 你有沒有 幫忙 nǐ yǒu méiyǒu bāngmáng เธอได้ช่วยไหม เป็นต้น

รูปแบบการขยายคำของคำกริยาประสมแบบกริยา-กรรมที่กล่าวไว้ในข้อ 4.1-4.4 สามารถ เขียนสรุปรูปแบบโครงสร้างทั้งหมดได้เป็น 9 ประเภท ดังนี้

1. กริยา + 著 zhe + กรรม
2. กริยา + 了 le/過 guo + กรรม
3. กริยา + หน่วยเสริมกริยา (พยางค์เดียว) + 了 le + กรรม
4. กริยา + 了 le/(過 guo) + หน่วยเสริมกริยา (สองพยางค์) + กรรม
5. กริยา + หน่วยเสริมกริยา + 了 le + หน่วยขยายนาม (1) + (หน่วยขยายนาม (2)) + กรรม
6. กริยา + หน่วยเสริมกริยา + กรรม
7. กริยา + หน่วยขยายนาม + กรรม
8. นาม + กริยา
9. กริยา + 不 bù/沒 méi + กริยา + กรรม

4.5 ความสัมพันธ์ทางความหมายกับหน่วยเสริมแทรกแต่ละประเภท

คำกริยาประสมแบบกริยา-นามที่แยกสมานได้ส่วนใหญ่จะมีความหมายในตัวเองค่อนข้างชัดเจน แต่เมื่อแยกคำเหล่านี้ออกจากกันแล้วเติมหน่วยเสริมแทรก ความสัมพันธ์ทางด้านความหมายของคำกริยาประสมและหน่วยเสริมที่แทรกเข้าไปจะค่อนข้างซับซ้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเติมหน่วยเสริมแทรกในขณะเดียวกัน 2-3 ชนิด ความสัมพันธ์ทางด้านความหมายจะซับซ้อนมากขึ้น จากการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางความหมายของหน่วยเสริมแทรกกับคำกริยาประสมแบบกริยา-นามจะเห็นว่า คำกริยาประสมแบบกริยา-นามจะมีความหมายซับซ้อนขึ้นเมื่อสัมพันธ์กับหน่วยเสริมแทรกบางประเภทดังต่อไปนี้

4.5.1 ความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำช่วยบอกกาล 著zhe , 了le , 過guo

การเติมคำช่วยบอกกาล 著zhe, 了le, 過guo ทำให้ความสัมพันธ์ด้านความหมายที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยคำกริยาในคำประสมกับคำช่วยบอกกาลเป็นลักษณะการอธิบายสภาพของเวลา (ตามที่กล่าวรายละเอียดไปบ้างแล้วในข้อ 4.1.1 และ 4.1.2) เช่น 聊著天liáo zhe tiān กำลังคุยเรื่องลัฟเพหระ หมายถึงอากัปกริยาที่กำลังดำเนินอยู่ หรือ 頂了嘴 dǐng le zuǐ ต่อกปากต่อคำ หมายถึงอากัปกริยาที่เกิดขึ้นแล้ว หรือ 丟過臉 diūguo liǎn เคยเสียหน้า หมายถึงอากัปกริยาที่ผ่านมาแล้ว เป็นต้น และหากสังเกตหน่วยกริยาและหน่วยกรรมในคำกริยาประสมเหล่านั้นก็จะเห็นว่า หน่วยคำทั้งสองในคำประสม คือ 聊liáoคุย กับ 天tiānดินฟ้าอากาศ หรือ 頂dǐng ต่อกปากต่อคำ พูดย้อนกลับ 嘴zuǐ ปาก หรือ 丟diū เสีย หาย กับ 臉liǎn หน้า ยังคงความสัมพันธ์ที่เอื้อกัน (支配關係 zhīpèi guānxi)

4.5.2 ความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำบอกจำนวนและคำลักษณนาม

เมื่อเติมกลุ่มคำบอกจำนวนและคำลักษณนามเป็นหน่วยเสริมแทรกแล้ว ความสัมพันธ์ด้านความหมายที่เกิดขึ้นกับคำกริยาประสมจะแตกต่างกันเป็น 2 แบบ คือ

4.5.2.1 ความสัมพันธ์แบบเสริมความ (補充關係 bǔchōng guānxi) กล่าวคือ คำบอกจำนวน-ลักษณนามจะเสริมความหรืออธิบายเพิ่มเติมเฉพาะการกระทำหรืออากัปกริยานั้น เช่น ในประโยคที่ 1 (ข้อ 4.1.2.2) 中國已經革了三次命 Zhōngguó yǐjīng gé le sān cì de mìng จะเห็นว่าคำบอกจำนวน-ลักษณนาม 三次 sān cì สามครั้ง มีความสัมพันธ์ทางด้านความหมายกับหน่วยกริยา 革gé ปฏิวัติ ในคำกริยาประสม โดยอธิบายความเพิ่มเติมเฉพาะหน่วยกริยา 革gé ปฏิวัติ และเมื่อนำมารวมกันความหมายของโครงสร้างทั้งหมดจะมีความหมายว่า

中國已經革命，革了三次 Zhōngguó yǐjīng gé mìng , gé le sān cì ประเทศจีนปฏิวัติไปแล้ว ปฏิวัติถึง 3 ครั้ง นอกจากนี้คำกริยาประสมในประโยคที่ 2 และ 3 (ข้อ 4.1.2.2) เช่น 插一句嘴 chā yī jù zuǐ พูดแทรกขึ้นมาประโยคหนึ่ง 喝一聲彩 hè yī shēng cǎi ร้องเชียร์ขึ้นมาครั้งหนึ่ง หรือ 見一次面 jiàn yī cì miàn พบหน้ากันครั้งหนึ่ง 算一次命 suàn yī cì mìng ดูดวงครั้งหนึ่ง และ 罵一通街 mà yī tōng jiē ต่ำครั้งหนึ่ง ต่างก็มีลักษณะการเสริมความเช่นเดียวกัน 革命 gé mìng ปฏิวัติ

4.5.2.2 ความสัมพันธ์แบบส่วนขยาย-ส่วนหลัก (偏正關係 piānzhèng guānxi)

กล่าวคือ คำบอกจำนวน-ลักษณนามจะจำกัดขอบเขตของเป้าหมายกริยา เช่น ในประโยคที่ 4 (ข้อ 4.1.2.2) 沾半面光 zhān bàn miàn guāng ฟังชื่อเสียงครั้งหนึ่ง คำบอกจำนวน-ลักษณนาม 半面 bàn miàn ครั้งหนึ่ง มีความสัมพันธ์ทางด้านความหมายกับหน่วยกรรม 光 guāng ชื่อเสียง/บารมี ที่เป็นเป้าหมายของหน่วยกริยา 沾 zhān ฟัง/อาศัย โดยมีลักษณะความสัมพันธ์แบบจำกัดขอบเขตของเป้าหมายกริยา ซึ่งจะสังเกตได้ว่า 半面光 bàn miàn guāng ชื่อเสียงครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นหน่วยกรรมทั้งคำยังมีความสัมพันธ์ที่เอื้อกัน (支配關係 zhīpèi guānxi) กับหน่วยกริยา 沾 zhān ฟัง/อาศัย นอกจากนี้คำกริยาประสม เช่น 撒一泡尿 sā le yī pào niào ปัสสาวะรด幫一個忙 bāng yī gè máng ช่วยเหลือธุระ 簽一個約 qiān yī gè yuē เซ็นสัญญา ก็มีลักษณะความสัมพันธ์แบบจำกัดขอบเขตของเป้าหมายกริยาเช่นเดียวกัน

การจะระบุว่าหน่วยเสริมแทรกประเภทคำบอกจำนวน-ลักษณนามในคำกริยาประสม เป็นความสัมพันธ์แบบเสริมความที่เกิดขึ้นกับหน่วยกริยา หรือว่าเป็นความสัมพันธ์แบบส่วนขยาย-ส่วนหลักที่เกิดขึ้นกับหน่วยกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณนามที่ใช้ กล่าวคือ หากหน่วยเสริมแทรกเป็นคำลักษณนามที่ใช้กับคำกริยา (動量詞 dòngliàngcí) คำบอกจำนวน-ลักษณนามนั้นก็มีความสัมพันธ์แบบเสริมความกับหน่วยกริยา เช่น 洗一次澡 xǐ yī cì zǎo อาบน้ำ 1 ครั้ง แต่หากหน่วยเสริมแทรกเป็นคำลักษณนามที่ใช้กับคำนาม (名量詞 míngliàngcí) คำบอกจำนวน-ลักษณนามนั้นก็มีความสัมพันธ์แบบส่วนขยาย-ส่วนหลักกับหน่วยกรรม เช่น 洗一個澡 xǐ yī gè zǎo อาบน้ำหนึ่งครั้ง เป็นต้น

4.5.3 ความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำสรรพนาม

เมื่อเติมหน่วยเสริมแทรกที่เป็นคำสรรพนามเข้าไปในคำกริยาประสมแบบกริยา-นามแล้ว ลักษณะความหมายไม่ใช่ว่าจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะเดียวกันไปทุกกรณี บางครั้งรูปแบบโครงสร้างถึงแม้จะเหมือนกัน แต่ความสัมพันธ์ทางด้านความหมายกลับไม่เหมือนกัน เช่น

(1) 那個最愛說話的小個子突然粗魯地開起別人的玩笑來。

Nà gè zuì ài shuōhuà de xiǎo gèzi tūrán cūlǔ de kāiqǐ biérén de wánxiào lái.

ทันใดนั้นคนรูปร่างเล็กที่พูดเก่งคนนั้นก็นำผู้อื่นมาล้อเล่นอย่างหยาบคาย

(2) 今天上午我在會上出了他的丑。

Jīntiān shàngwǔ wǒ zài huìshàng chūle tāde chǒu.

เช้าวันนี้ฉันทำให้เขาเสียหน้าในที่ประชุม

คำกริยาประสม 開玩笑 kāi wánxiào ล้อเล่น, 出丑 chūchǒu ปล่อยโก๋ ที่แยกสมานได้ ทั้งสองคำนี้ เมื่อเติมสรรพนาม 別人 biérén คนอื่น 他 tā เขา ลงไว้กลางคำแล้ว หากดูโครงสร้างของ 開別人的玩笑 kāi biérén de wánxiào กับ 出了他的丑 chūle tāde chǒu จะเห็นว่า ต่างก็เป็นกลุ่มคำแบบกริยา-นามเหมือนกัน แต่ความสัมพันธ์ทางด้านความหมายของกลุ่มคำทั้งสองนั้นต่างกัน คือ ประโยคแรก หมายความว่า คนที่รูปร่างเล็กเป็นคนนำผู้อื่นมาล้อเล่น คนที่ล้อก็คือ 小個子 xiǎo gèzi คนที่รูปร่างเล็ก ไม่ใช่ 別人 biérén คนอื่น ส่วนความหมายในประโยคที่สองคือ ฉันเป็นผู้ทำให้เขาเสียหน้า คนที่เสียหน้ากลับเป็น 他 tā เขา กล่าวโดยสรุปก็คือ ตำแหน่งของผู้กระทำ(ไม่จำเป็นต้องเป็นประธานของประโยค)ที่เกี่ยวข้องกับกริยาประสมนั้นไม่จำเป็นต้องวางอยู่ในตำแหน่งของประธานในประโยคเสมอไป

นอกจากความสัมพันธ์ทางความหมายของคำกริยาประสมแบบกริยา-นามกับหน่วยเสริมแทรกที่กล่าวไว้ในข้อ 4.5.1-4.5.3 แล้วนั้น คำกริยาประสมแบบกริยา-นามบางคำจะเติมหน่วยเสริมแทรกได้ค่อนข้างจำกัด และมักเป็นหน่วยเสริมแทรกที่เป็นคำตายตัว¹(固定詞語 gùdìngcíyǔ) เช่น

關永菊，你恐怕沒有想到……真得拜你為師了！

Guān Yǒngjú, nǐ kǒngpà méiyǒu xiǎng dào ... zhēn de bài nǐ wéi shī le!

กวนหย่งจิวี่ เธอคงจะคิดไม่ถึงว่า...(เขา) นับถือเธอเป็นอาจารย์จริงๆ

คำกริยาประสมแบบกริยา-นาม 拜師 bài shī ไหว้ครู ที่มี 你為 nǐ wéi เธอเป็น ทำหน้าที่เป็นหน่วยเสริมแทรกแบบคำตายตัวนี้ เป็นรูปแบบภาษาจีนกลางโบราณ การแทรกหน่วยเสริมแทรก

¹ คำที่ตายตัวนี้ประกอบด้วย บุรุษสรรพนาม + 為 wéi / 作 zuò เป็นหน่วยเสริมแทรกประเภทหนึ่งที่ใช้เฉพาะกับคำกริยาประสมแบบกริยา-นามบางคำที่มีไวยากรณ์ตามรูปแบบภาษาจีนกลางโบราณ

ลักษณะนี้ส่วนมากจะเป็นคำบุรุษสรรพนาม + 為 wéi / 作 zuò และมักจะไม่สามารถเติมหน่วยเสริม
 แทรกลักษณะอื่นได้ คำกริยาประสมแบบกริยา-นามที่มีลักษณะความสัมพันธ์ทางด้านความหมาย
 เช่นเดียวกันนี้ ได้แก่ 娶她為妻 qǔ tā wéi qī แต่งเขาเป็นภรรยา 封他為侯 fēng tā wéi hóu
 แต่งตั้งเขาเป็นเจ้าผู้ครองนครรัฐ เป็นต้น แม้ว่าหน่วยเสริมแทรกที่เติมเข้าไปจะค่อนข้างเรียบง่าย แต่
 ความสัมพันธ์ทางด้านความหมายที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยเสริมแทรกกับหน่วยคำทั้งสองในคำกริยา
 ประสมค่อนข้างจะซับซ้อน กล่าวคือ คำว่า 你 nǐ เธอ และ 拜 bài ไหว้ ใน 拜你為師 bài nǐ wéi
 shī นับถือเธอเป็นอาจารย์ มีความสัมพันธ์ที่เอื้อกัน(支配關係 zhīpèi guānxi) ในขณะเดียวกัน
 為 wéi เป็น กับ 師 shī อาจารย์ ก็มีความสัมพันธ์แบบที่เอื้อกัน (支配關係 zhīpèi guānxi) ดัง
 นั้นอาจกล่าวได้ว่า 拜你 bài nǐ นับถือเธอ กับ 你為師 nǐ wéi shī เธอเป็นอาจารย์ มีความสัมพันธ์
 แบบหน่วยร่วม 兼語 jiānyǔ¹

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ ลักษณะหน่วยร่วมนี้เกิดจากภาคแสดงที่มีคำกริยา 2 คำ และระหว่างคำกริยาดังกล่าวมีคำนามแทรก
 กลางอยู่ 1 คำ คำนามนี้จะทำหน้าที่เป็นกรรมของคำกริยาคำแรก และทำหน้าที่เป็นประธานของคำกริยาคำหลัง
 ดังนั้นคำนามนั้นจึงทำหน้าที่เป็นหน่วยร่วม คือ ทำหน้าที่เป็นทั้งกรรมและประธานในขณะเดียวกัน